

Alexandru Postică: „Autoritățile au obligația să explice populației care este viziunea lor asupra cerințelor formulate”

Blocări de circulație și forțări de instituții, fie publice, fie private. Sunt elemente noi la care au recurs în zilele de sâmbătă și duminică participanții la cele două proteste maraton antiguvernare care se țin de câteva săptămâni în centrul Chișinăului. Îngrijorările că lucrurile ar putea să degenereze cresc.

O discuție cu Alexandru Postică, director de programe pentru drepturile omului la Asociația Promo-Lex, ce ar trebui să facă autoritățile ca să nu se întâmple, dar și până unde este legea de partea protestatarilor.

Europa Liberă: Cunoașteți textul legii pentru libertatea întrunirilor nu din auzite, nici pe dinafară, ci foarte bine. Ați participat la un moment dat la scrierea ei. Cum vi s-au arătat lucrurile sâmbătă și duminică, a funcționat această lege?

Alexandru Postică: „Legea presupune anumite obligații atât din partea autorităților, cât și din partea organizatorilor. Întrunirile de ieri și alaltăieri au fost întruniri cu anumite

elemente care au ieșit de sub control. Evident în acea privință poliția urmează să-și facă treaba, inclusiv să întocmească procese verbale.”

Europa Liberă: Să le luăm pe rând. Protestul din fața Parlamentului, unde s-au adunat simpatizanzii Partidului Socialiștilor condus de Igor Dodon și al Partidului Nostru condus de Renato Usatîi. Sâmbătă acolo s-a recurs la blocarea bulevardului Ștefan cel Mare și Sfânt. Pentru Dvs. acest gest e la fel de ilegal ca și pentru Primărie, care s-a plâns în justiție, sau nu neapărat?

Alexandru Postică: „Legea presupune că oricare organizator urmează să depună o notificare în adresa Primăriei ca ea să ia toate măsurile ca să garanteze dreptul la întrunire. Notificarea de fapt nu este un motiv de restricție, ci mai degrabă un instrument care oferă o garanție organizatorilor ca întrunirea se desfășoară fără incidente. În cazul dat nu cunosc care au fost acțiunile premergătoare ale organizatorilor, dacă ei au înștiințat din timp autoritățile publice locale că ar dori să desfășoare această întrunire, ori dacă am putea să clasificăm această întrunire ca pe una simultană cu cea care există deja.”

Europa Liberă: Dar blocarea de circulație este un lucru pe care legea îl reglementează foarte clar sau ambiguu?

Alexandru Postică: „Legea nu poate să stabilească foarte clar fiecare întrunire. În cazul dat, totul depinde de numărul participanților la întrunire și scopul acesteia. În situația dată, dacă numărul participanților era foarte mare, astfel încât nu se putea altfel decât prin a bloca transportul, atunci evident că măsurile au fost proporționale.”

Europa Liberă: Ce nu e cazul probabil, pentru că acolo s-au montat niște corturi în mod intenționat să blocheze circulația.

Alexandru Postică: „Asta e și problema cu care noi ne ciocnim.

Legea și-a arătat efectul, legea este una bună. Dacă analizăm din anul 2008, din luna februarie până în momentul de față nu au existat cazuri, cu excepția celor din 7 aprilie. Însă nu putem spune că legea nu este eficientă sau nu este una bună, chiar dacă unii au criticat-o că este una foarte permisivă. Deci, nu s-a ajuns la cazuri de tulburări în masă, iarăși cu excepția celor din 7 aprilie din anul 2009.

Însuși faptul că nici Curtea Europeană nu a pus pe biroul său pe parcursul acestui an niciun dosar cu privire la violarea gravă a libertății de întrunire, cu excepția Gender DocM, denotă faptul că legea este în principiu una bună. Totul depinde de cum tratează organizatorii obligațiile lor. În cazul dat este greu să spunem, acum la o zi după aceste incidente, cine a fost drept, cine nu a fost drept, având în vedere că nu avem toate elementele la mână.

Urmează să vedem dacă anterior organizatorii de întruniri au depus o notificare. Evident legea prevede și principiul proporționalității. Deci, un organizator care și-a manifestat dorința să picheteze, în cazul dat prin instalarea anumitor corturi, noi trebuie să ținem cont de faptul că întrunirea este o manifestare a libertății de exprimare, și nu doar o manifestare a ceea ce ai tu acasă – veniți și instalați corturi și după aia să plecați de acolo. Deci, scopul este să pichetezi, să-ți arăți nemulțumirea și să explici cu ce nu ești de acord.”

Europa Liberă: Din ce înțeleg, am putea presupune că în acest caz instanța va examina două elemente: dacă a existat sau nu această notificare, și doi: dacă era sau nu măsura proporțională cu scopul declarat. Dar să continuăm. S-au forțat la un moment dat cordoanele de poliție ca să se între în clădirea Parlamentului. Apoi, același lucru s-a întâmplat la un bloc de birouri despre care protestatarii, deja ai Platformei DA, cred că aparține politicianului Vlad Plahotniuc. Întâi de toate, legea face diferență între o clădire publică și una privată? Adică cum se desfășoară un

pichet într-un loc și în altul?

Alexandru Postică: „Legea garantează întrunirile ce au loc în afara clădirilor. Primul element este în afara clădirilor și legea încă mai stabilește accesul publicului, deci depinde care este statutul terenului adiacent. Sunt clădiri private, însă accesul publicului este liberă la terenurile adiacente, deci nu este împrejmuțit, nu este îngrădit sub nicio formă, prin urmare proprietarul a consimțit că accesul va fi public. Vorbind despre accesul la clădirile publice, de exemplu cum ar fi Parlamentul, evident nu sunt interdicții, însă forțarea intrării în Parlament nu este una legală.”

Europa Liberă: Ab initio? Adică nu poate fi considerată în niciun caz legală?

Alexandru Postică: „Exact. Să pornim de la scopul întrunirii. Întrunirea în sine prezintă manifestarea populației care se află în afara clădii în scopul de a sesiza o problemă, de a cere autorităților să întocmească ceva. În cazul dat care a fost scopul intrării în Parlament? Având în vedere că a fost duminică și că nimeni nu se afla în acea instituție, înțeleg dacă era într-o zi de lucru când autoritățile din start neagă, și nu doresc colaborare sau nu doresc să înregistreze măcar o petiție, atunci undeva s-ar justifica ca un protestatar să pretindă a intra să înregistreze o plângere.

În cazul dat chiar nu văd care ar fi fost legalitatea acelor persoane care au pretins să intre în clădirea Parlamentului și, la fel, în clădirea Global Business centre. În cazul dat legea stabilește expres că organizatorul întrunirii, cine ar fi el, era obligat în cazul în care vedea că sunt unii protestatari sau unele persoane care încalcă condițiile întrunirii care trebuie evident să fie una pașnică, trebuia să sesizeze poliția și organele administrării publice locale care urmau, la rândul său, să individualizeze acele persoane și să întocmească procese verbale, cum stabilește Codul Contravențional, după caz Codul Penal.”

Europa Liberă: La fel am să vă întreb: face legea diferență între energii ale maselor scăpate de sub control și lucruri așa mai aranjate, pregătite, provocări într-un cuvânt? Se putea crea la un moment dat impresia, urmărind aceste întâmplări, că e vorba despre provocări. Pentru că mulțimea era liniștită și, brusc, la un moment dat a început să se agite, au început niște oameni să se arunce spre cordoanele de polițiști etc.?

Alexandru Postică: „În primul rând, responsabilitatea îi revine organizatorului. Organizatorul, fie o asociație, fie o altă organizație, poate crea un comitet organizatoric pentru asta. Dar la menținerea ordinii publice de către organizator se include și administrarea publică locală. Deci, reprezentatul Primăriei și al organului de poliție este obligatoriu să fie prezent la acele întruniri. Organizatorul trebuie să aibă o relație foarte bună cu aceste două instituții și să existe acea informare. Organizatorul, când vede că se întâmplă astfel de cazuri, este obligat să înștiințeze administrația publică locală și polițiștii, polițiștii care urmează să intervină în cazul dat.”

Europa Liberă: Să concluzionăm, dle Postică, din perspectiva Dvs., a juristului care știe foarte bine buchia legii, cum pot fi privite aceste aceste lucruri? Dacă ar ajunge în instanță, de exemplu, cum ar fi privite?

Alexandru Postică: „În cazul dat răspunderea e evident a organizatorului. După cum vă spuneam mai devreme, e de văzut dacă s-au luat toate măsurile la etapa aceea când au izbucnit anumite procese. Deci, de văzut dacă organizatorul a înștiințat într-un mod sau altul poliția să ia măsuri. Dacă da, atunci nu văd care ar fi problema cu organizatorul. Atunci deja trebuie să vedem dacă poliția a întreprins toate măsurile care erau necesare. Aș putea spune că au existat elemente de tulburări în masă, dar la fel aș califica întrunirea ca una în linii generale pașnică, cu excepția elementelor respective. Poliția are la îndemână toate posibilitățile să atragă la

răspundere acele persoane care au încercat să forțeze, să destabilizeze într-o oarecare măsură situația.”

Europa Liberă: Atunci când se scria legea, s-a gândit cineva și la faptul că atunci când un protest se lovește de un perete de indiferență, ar trebui să existe niște metode legale prin care oamenii să se facă auziți? Am înțeles că forțarea intrării în Parlament este un lucru ilegal din start. Alte metode prin care oamenii s-ar putea face auziți sunt prevăzute?

Alexandru Postică: „Legea stabilește anumite principii. În cazul dat, obligația evident le revine autorităților să analizeze cerințele celor care protestează, să nu aștepte până ce va veni bruma și se va absorbi conflictul și toată lumea va dispărea din piață. Libertatea întrunirii este, de fapt, o parte a libertății de exprimare. Atunci când o persoană, în cazul dat mii de persoane, cer un lucru, noi am putea califica această acțiune drept „o petiție colectivă”. Iar legea privind întrunirile stabilește și obligația autorităților publice centrale, fie locale, să analizeze cerințele protestatarilor și să vină cu o explicație până la urmă, dacă acceptă sau nu acceptă și cum văd ele rezolvarea acelei probleme. Nu trebuie să ne limităm doar la faptul că stau niște oameni și protestează, lasă să protesteze până vin înghețurile și poate vor pleca.

Deci, obligația autorităților este să rezolve acea problemă, să spună dacă o rezolvă sau nu o rezolvă – asta este principiul întrunirilor. Evident asta ar fi obligația autorităților. Dar sub nicio formă asta nu înseamnă că, pentru a te face auzit, trebuie să explodezi ceva sau să fărâmi ceva, sau să dai buzna într-o instituție publică.”

Europa Liberă: O întrebare pe care o formula un autor de jurnale pe site-ul nostru, europalibera.org: [Ce se întâmplă dacă cedează nervii celor din stradă sau ai celor de la guvernare?](#)

Alexandru Postică: „Ce se întâmplă? Eu nu aş dori să se întâmple astfel de cazuri. Evident că istoria deja o cunoaştem, ştim că a existat 7 aprilie 2009 şi nu e de dorit să se lase să se ajungă la acea situaţie. Eu cred că în cazul dat acea petiţie colectivă a populaţiei, nemulţumirea persoanelor care se manifestă prin proteste, trebuie urmată de un răspuns. Din câte am văzut eu, deşi au existat petiţii, adresări, cereri, a trecut deja un termen suficient de mare, avem deja a câta săptămâna de la începerea protestelor, iar autorităţile sunt obligate să explice populaţiei care sunt viziunile lor asupra cerinţelor. Şi nu doar să spună că noi acceptăm demisii sau nu acceptăm demisii. Pentru că cerinţele includ mai multe aspecte, în cazul dat este vorba şi despre acţiunile legale care urmau să fie pornite, inclusiv dosare, inclusiv alte acţiuni.”

Sursa: Europalibera.org